

Vi var nær ved nederlaget.
Vi strakk ikke til,
da vi revet under slaget
niende april.
Frihet lærer med sig strenge,
nådeløse krey,
og vi spurte litt for lenge:
"Hvor blir hjelpen av?"

En vår frihet er et bilde
bæret av oss selv;
stanses i vårt sinn dens kilde,
er vi dømt til trett.
Vi har lært det: Skal vi leve
ensomme og fri;
skjer det ikke ved å krevde,
bare ved å gi.

Hver av oss ble valgt å være
landet, dag for dag.
Vi er frihet, vi er ære,
vi er nederlag.
Har vi følt det kravets snerte
ved å gi sig hen,
som et svord igjennom hjertet,
ble vi frie menn.

Står vi under skjebnens øde
ensom med vår tross,
kommer levende og døde
for å hjelpe oss -
de som gikk fra liv og lykke,
de som da det gjaldt,
ørket intet rognestykke,
men betalte alt:

Flyverne i himmelrummet,
nenn på dørk og dekk,
fangene som venter, stumme,
på å fåres vekk,
landets ukjente soldater
Stolte ken vi si:
Vi har fått som kamerater
bedre menn enn vi.

Skjennens natt tar aldri ende
uten ved vår tid,
vi skal brenne og forbrenne
så en dag blir til.
Fra vårt hjerte, fra vår prane
skal på veien hen,
stå et lysskjær over landet,
når det stiger frem.

Et håp brast. Det ble ikke fred til jul.

Og mange har i den senere tid sikkert spurt seg selv ikke uten en viss angst i sinnet: Hva slags fred blir det? - når den engang kommer. De har lest om indrepolitisk ure, je væpnede konflikter, i befrielse land. - Er dette freden?

De tenker ikke bare på de ulykkelige land, langt borte, de tenker også på vårt eget land, på den dag fredsklokkene skal ringe her hjemme. Blir det for et onig og for befrielse lykkelig folk at klokken kommer til å ringe vil folket stå onig sammen til landet er gjenreist og vi kan begynne å bygge det nye fri Norge for vår etterlekt slik som president Roosevelt har sagt det: fritt for frykt, fritt for undertrykkelse og fritt for nød, i en verden fri for krigstrusselen? Skal den dagen freden er vår, bli som en riktig strålende og berusende 17. mai - med hundre tusen norske flagg som sneller i vinden og med en jublende befolkning som hylder vår hjemværende kong og regjering og stridsstyrkene ute og hjemme?

Det hadde de trodd mange som har ofret og lidet for befrielse. Slik hadde de drømt drømmen om freden. Det var dette julebudskapet de hadde ventet.

Har de også dette håpet om freden bristet? Var det bare en drøm? - Nei, ikke bare. Men vi trodde at alt med en gang skulle ordne seg til det beste for våre allierte og for oss selv. Vi hadde ikke innsikt nok til å bedømme om forutsetningene for en slik fred var tilstede, i hvert enkelt land. Frihet og demokrati som for oss var selvfølgelig, eksisterte ikke på samme måte og i samme grad i Hellas, ja ikke engang i Belgia og Frankrike. Hellas var i realiteten et diktatur da det kom under den tyske stavel. Der har det ikke vært noen politisk frihet etter våre begreper. Det greske folk har ikke hatt samme erfaring som oss. Det har lært at de som har sittet med den politiske makten og kommandert politi og hær, også har hatt de beste viljesjansene. Derfor har revolusjoner og statskupp inngått i landets politiske praksis, som hverken utankelige eller sjeldne midler for opposisjon - eller opposisjonene. Med denne erfaring er det forståelig at det i demokratisk livsførsel ikke særlig trenede greske folk er mistenksomt innstiltet og gjerne vil sikre seg makten mens de har den, fordi makten er den transjonelle vei til regjeringsmyndigheten. Og makten ligger her i golværet og makteljesen. Det er derfor ELAS ikke vil la seg avvåpne, det er derfor de krever de regulære kongelige tropper avvåpnet. - Likevel skulle mulighetene for en løsning ikke være små. De Hellas trenger å stå sammen. Det er et grusomt herjet og uthungret folk som her stilles overfor fredens og gjenreisningens oppgaver.

Vi ser at friheten og demokratiet var noe annet og mer for oss enn selv for Belgia og Frankrike. Derfor mente vi at vi hadde klart å utvikle demokratiet som politisk prinsipp i stats- og kommunestyret i videre grad enn disse land og å føre demokratiet ned inn i vårt økonomiske liv i ordning, en av arbeidsforholdene og i de sosiale forhold. - Det som er skjedd i disse befrie land er derfor forklarlig - om enn trist. For oss bekrefter det nødvendigheten av politisk og individuell frihet. Og det er menneskenes kamp for disse rettigheter vi er vitne til. Drømmen om at alle ville stå samlet og gjenoppbygningen uten for sterke politiske rivninger i de befrie land berodde på manglende innsikt i de faktiske forhold. Men det må huskes at befrielse fra det tyske slaveri blir ikke av mindre verdi for disse folk selv om de er innbyrdes uenige. Befrielse er jo forutsetningen for en lysere framtid, selv om det er vanskelig å ønske om veien man skal gå.

Vanskene i flere av de hittil befrie land har ganske tydelig innvirket på vår egen innstilling til freden etter befrielse av vårt land. Samtidig ser vi en klar over at vår situasjon er en ganske annen enn Frankrikes eller Belgias, for ikke å nevne Grekenlands, når det gjelder oppgjøret konfliktsstoff, så vet vi at visse interesse motsetninger sikkert vil komme til å gjøre seg gjellende. Etter alle disse årenes utsagn og gjendring av vårt folk fra tyskernes side, vil det bli krevet en stor inn-

sats av hvor enkelt for å bringe landet på fote igjen. Nye tiltak vil kalles på vår offervilje og vår solidaritet. Den felles innsats i kampen for vår frihet vil forhøpentligvis føre oss sammen i en felles innsats for freden; men det er innlysende at det i et fritt, demokratisk land vil komme til interessekonflikter når det gjelder valg av midler for å nå det ønskede mål. Når vi sier at friheten har levet igjennom denne tiden i alle virkelige nordmanns hjerner, hvor den har hatt et "eksil" som hverken Gestapo eller dets leiesvenner har kunnet nå, så betyr det at når befrielse kommer vil hver enkelt bruke sin frihet til å innvirke på senfundet så det mest mulig følger den kurs i gjenreisningsarbeidet som man selv betrakter. Det betyr folkestyre, men absolutt ikke langvarig. For oss vil fellet maktbruk - eller andre utenokretiske midler - for å gjennomføre en reform finne den ringeste tilslutning. Det er ikke fordi vi er noe "bedre" enn f. eks. grekerne, men fordi vårt senfund har utviklet en høyere grad av demokrati.

Vårt håp om freden behøver så visst ikke briste, men det må bygges på noe enn en drøm. Realitetene rykker oss inn på livet, fordi freden nærmer seg. Derfor er vi også i det siste blitt mer nøkterne. Det betyr ikke at vi har gitt vår idealisme på båten, eller at vi er mindre gjeldende for vår sak. Samtidig med at alvoret har sett sitt preg på vår innstilling til freden, er vår motstandsvilje og kampkraft sterkere enn noen sinne. Det kan være en styrke å møte det harde slutteggjøret og freden med en sterk og nøktern innstilling. Hvis vi er forberedt på å ikke ønske, kan drømmen om freden likevel bli virkelighet. - 0 -

Jødeproblemet.

Jødene har aldri vært noe problem for oss. Men hvorfor har de vært forfulgt gjennom århundrer? Hvorfor har nazistene drept millioner av dem i fabrikkene i Lublin og andre steder? I en engelsk-jødiske forfatter Louis Golding skriver i sin bok "The Jewish Problem" (nov. 1963) en notisning: "I den første halvdel av sin minst 3 tusen-årige historie bodde det jødiske folk i sitt eget land og dyrket sin jord. Økonomisk sto de tilbake. Fenikjerne hadde monopol på handelen i Palestina og måtte ingen konkurranse fra jødene sine. Bare ved dyrking av en usynlig gud og ved sin strengere moral skilte jødene seg ut fra andre folk. - Etter romernes felling av Palestina i begynnelsen av vår tidsregning var det slutt med jødene usynlighet. De ble spredd som slaver rundt om i verden, men i motsats til andre folk lot de seg ikke assimilere. De trodde at når Gud ville, skulle de en gang få vende tilbake til sitt land som et fritt folk. Men berømmet fra et par rent religiøse forfølgelser, var det ingen anti-jødiske bevegelser fallt i de første 6 årh. Jødene var borte i Europa, og kristendommens fremvekst ble det enderledes. Det var ikke noe godt forhold mellom de to religioner og de kristne satte igang den propaganda som tilslutt skulle gjennomsyre slaktene: "Jødene drepte Jesus Kristus. - Ikke-jødene kjente ikke jødisk tradisjon og visste ikke hvor fullt ut jødisk til Kristi lære var. De glante at hans første tilhengere var jøder. - Da kristendommen i 313 e. Kr. ble statsreligion i Rom, ble jødene berømmet begrenset og også på mange andre måter ble de satt i en uheldig stilling. Og det var en ulykke for jødene at den anti-jødiske politikk nådde sitt høydepunkt sentidlig som den Lovbok ble utgitt som senere europeisk rett skulle bygge på. Trues disse anti-jødiske bestemmelser holdt dag romersk totemisme seg lenge sterk."

I middelalderen ble den religiøse tro noe som angikk alle. Kampen mot hedendommen var igjen. I sin misjonære iværkset, så de kristne seg over jødene. Gamle anti-jødiske lovbestemmelser ble stået igjennom og for første gang tatt virkelig alvorlig. Nye kirkebøker vedtok på ny alle de tidligere forholdsregler: Jøden måtte ikke ha noen administrativ stilling, han kunne bare ha jøder i sin tjeneste. Vantro (i praksis vesentlig jøder) og kristne måtte holdes adskilt for å hindre uheldig innflytelse. I hver by ble det et bestemt kvarter forberget på jøder. Porten til inngangen ble stengt hver aften. Og folk måtte vite hvem som var jøder. De vantro skulle bare et bestemt kjennetegn.

Det er vanskelig for en innflytter å feste seg til jorden i et bebodd land. I Spania, Tyskland og Frankrike var det likevel i de første århundrer

ter Kristi fødsel et anselig antall jødiske bønder. Tidlig ble det forbudt dem å arbeide på marken om søndagen. Senere insisterte kirken på at tienden skulle betales av alle. Jøden kunne derfor bare dyrke jorden hvis han understøttet en etter hans mening avguderisk tro. Og det senere fordel systemet ga bare en mann jord på den betingelse at han betalte en viss leie og gjorde visse tjenester, den viktigste var å følge lensherren i krig. Men det kunne jødene ikke. - Tross alt fantes det framdeles jødiske bønder. Til slutt ble det forbudt dem å være selveiere. Jordbruket ble fullstendig lukket for dem. - Lange var jøden kjent som dyktig håndverker. Men ut i middelalderen ble alle håndverker organisert i laug med monopol på all tilvirkning. Og til disse laug fikk ikke jøder adgang. Laugene tok kraftige skritt for å hindre jødene i å drive selvstendig virksomhet. Og det lyktes dem. Bortsett fra noen få håndtøinger, f. eks. skreddaryrket, og på noen få steder, ble uthvert håndverk stengt for bekjennere av jødisk tro. - Henda lå godt til rette for jødene; men for en fremmesmann med jødemerke var faren for overfall særlig stor. Og under angrep på jødekvartaler ble verdsagene plyndret og brant. Dessuten ble de kristne for ørkesstolen oppfordret til ikke å ha noe med jøder å gjøre. Til slutt ble så handelen samlet hos kjøpmannslauget der jødene i alminnelighet ikke fikk adgang.

For jødene sto nu bare det rene kroppsarbeid tilbake, eller - de hadde ennå en utvei. - Pongoutlåneren var alltid blitt møtt med uvilje, hos jøder og hos de kristne, uansett renten han tok. Mens kirken forbjød alt utlån oppmuntret imidlertid kronen til det. For kongen var det en fordel at utlåneren var jøde, avhengig av kongen som denne var. Kongen ikke bare tillot ham å låne ut, men tvang ham faktisk til det. Og tross sin opprinnelige uvilje mot utlånsvirksomhet, lot jølene seg nå drive inn i det, utelukkende som de var fra å bruke sin kapital på annen måte. Sikkerheten var da også liten. - ofte mistet utlåneren alt - at det var nødvendig å ta høye renter. Det førte til øket berne og var nok et påskudd til angrep og nye restriksjoner. - Senere åpnet det seg noen nye muligheter til erverv. Kjøpmannslauget kunne vanskelig hindre jøder i å dra rundt som kreåkere. Håndverkerlauget kunne ikke hindre dem i å kjøpe og selge brukte varer.

Når en del av befolkningen slik ble utsatt for fordommer og hån og var spærret ute fra allt naturlig samkvem med andre mennesker, er det naturlig at det oppsto absurde misforståelser om dem, at de ofret kristne barn etc. - Under korstogene trodde ivrige korsfarere at de kunne vinne paradiset ved å drepeantro, hvilket religionssumfund disse enn tilhørte. Også jødiske kvartaler ble anfallt. - Under svartedauen mente man at det var jøder som hadde forgiftet brønnene og jødiske sumfund ble utryddet til gjengjeld. I land etter land til alle tider kom nye forfølgelser med uendelige tilfeller. Og fra land etter land ble jødene utvist.

Det store ved jødefolkets historie opp til det 19. årh. er at bare en formell antagelse av kristendommen hadde gitt jøden rett til å forbli i landet og nyde sin frihet og eiendom. Men det var få som benyttet seg av dette. (En sammenlikning med forholdene i Arabia, India og Kina viser at anti-semitismen vesentlig er europeisk eller "kristen").

Med den franske revolusjon og liberalismen begynte en ny era i jødefolkets historie. Etter 1870 var jødens emansipasjon stort sett oppnådd. Og sikre på at deres ønsker nå var slutt, satt oppløsningen innen de jødiske sumfund inn. Jødene ble engelskmenn, franskmenn og tyskere. Også de som forble tro mot jødedommen, modifiserte sin gudedyrkelse og sine skikker.

Må kunne jødene endelig gjøre og leve som de ville. De sprangte fram og under den fri konkurranse oppnådde de en dominerende stilling i samfunns- og kulturliv i forhold til sitt folketal, i en grad som aldri hadde vært tilfelle under normale forhold. - Forsvidtken man si at jødelaget som vokste fram i slutten av 19. årh. hadde "en slags" større undskyldning enn før. - Og jødernes lidelser var ikke forbi. Fordommene var sterkere enn logikken. Den kirkelige anti-semitisme holdt på å forsvinne; men i Tyskland vokste det påny fram en anti-jødisk bevegelse. Nye argumenter måtte finnes opp for forfølgelsen. Man skapte begrepet "rase". Før i tiden hadde jødene iallfall 2 muligheter. De kunne gå over til kristendommen. Det var

umulig på. "En rase" kan intet menneske undra seg. Før sto alltid noen land åpne for dem. Nå var også denne mulighet stengt. Verden syntes delt i land der jøder ikke fikk lov til å bo, og land der de ikke fikk komme inn. For mange jøder sto bare en utvei åpen. En nazi-tjenestemann pekte på denne veien til en jøde som hadde fått ordre om å forlate Østerrike, og som meddelte at intet land ville gi ham visum. "Veien til Donau er åpen", sa nazisten. Men den vei vil jødere ikke gå." -

Vi vet ikke om Louis Golding har rett i sitt syn på utviklingen. Vi kan bare si som Sigurd Hoel: Antisemitismen, det er selve spiren til nazismen. Seirer den har nazismen likevel seiret. - Her i landet har jødene aldri vært noe problem. Men andre forhold kan komme. Vi må love oss at aldri skal jødene eller noe annet folk bli forfulgt eller urettferdig behandlet for sin tros skyld. Dette må være et av julens krav til oss.

- 0 -

Fri norske myndigheter i arbeid på norsk jord.

Norges Nytt nr 6. des. bringer et intervju med den første norske fylkesmannen på fri norsk jord, redaktør Peder Holt. "Oslo radio", sier han, forsikrer å fortelle nordmennene et folk i Finnmark tryglet tyskerne på sine knær om å få lov til å bli med sydover. Men jeg kan forsikre at vi her oppe tok imot russerne med begeistring og at det hersker det beste forhold mellom de russiske tropper og den norske befolkning."

"Har De hørt om noe tilfelle hvor russerne har grepet inn mot quislingen? En kunne jo ha ventet det etter russomnes uforsønlige holdning mot landsforrædere i alminnelighet."

"Ja, på ingen måte. Tvertimot. Russerne har erklært at de ikke vil brynde seg inn i vårt indre styre. Min erfaring er at de vil følge dette prinsipp helt ut. - Den påståtte russiske fare som tyskerne har skremt nå, er den rene svindel. Østfinnmark er idag en krigsherjet og avsvidd landsdel, det er så; men det er en fri del av Norge med helt norsk administrasjon. Og den russiske krigsmakt som har befri oss opptrer med en forståelse og hensynsfullhet som er enestående. Det ville ha vært helt utenkelig under tysk besettelse. Hvis jeg kan nå frem til folk i det okkuperte område, vil jeg rope så kraftig jeg kan. Prøv å utnytte den forvirring som oppstår når tilbake trekningen av de tyske hovedstyrker begynner. Vi har eksempler på at en avskåret telefonledning har reddet et helt distrikt fra å bli avsvidd og befolkningen fra å bli bortført. - Når de tyske tropper har forlatt et område, da gjelder det at de som er blitt igjen ikke nøler et øyeblikk med å ta fatt. Det første som må gjøres igjen, er veier, broer, telefonlinjer og andre kommunikasjonsmidler. Alle må ta fatt. Ingen må spise på kreftene. Alle må arbeide for landet, ingen for seg selv. - 0 -
En orientering om pulsskimmertingen.

Det har i det forløpne år inntrefft store forandringer innen pelsdyrmeringen. Norsk Pelsdyrslag som er en fri institusjon og som er dannet for å fremme oppdretternes interesser, har inntil år blitt skåret for inngripen fra nazimyndighetenes side. En total forandring inntreffe imidlertid ved sist års møte på Dalen i Telemark i sommer. Styret i Pelsdyrslaget blir valgt av utsendinger fra lokalagene rundt om i landet, og N.S. har ikke så stor tilslutning blandt oppdretterne at det på lovlig måte var istand til å kaste det gamle styre og få valg et nytt parti-styre. Det gamle styre ble da også enstemmig gjenvalgt på årsmøtet på Dalen; men myndighetene hadde åpenlyst funnet tiden beqiligg til å gripe inn. Det ble sendt et telegram til Dalen der det het at nye valg ikke skulle finne sted før etter nærmere ordre fra Laringsdepartementet. Så ble ganske enkelt noen medlemmer av det gamle styre avsatt og nye N.S. folk ansatt. Samarbeidet med de gjensvarende medlemmer av det gamle styre kan ikke ha gått noe særlig bra for i disse dager bringer avisene meldingen om helt nytt nazistyre samtidig som Norges Pelsdyrslag heretter arbeider under Norges Bondesamband. Dermed er alle bånd brutt. Enhver oppdretter må ta sitt standpunkt. Og valget er store enkelt: Fullstendig boykott av Pelsdyrslaget sålangt nazistyre sitter ved makten. Ingen oppdretter tør ta noe tillitsverv. Ingen fornyer sitt medlemskap i laget.

Det nye nazistyre i Pelsdyrslaget har nå avsluttet en kontrakt med Tyskland og akter å samle minst 25.000 sølvrynnskinn ut av landet. At Norge

Ikke får noe igjen for dette i form av varer o.l. fra Tyskland, kan vel ingen oppdretter være i tvil om. Noen ekstra omforeninger i seddelpressen og den saken er ordnet. Derfor nå ingen god nordmann sende inn sine skinn til Norges Pelsdyrslag, og heller ikke selge sine øvrige skinnsorter som platin, blårev, mink etc. over norske auksjoner, da som kjent minst 80% av selget er tvungen eksport til utlandet. Oppdretterne får nok penger for disse skinn, men hvilke penger. At landet gir bort skinn som sendes til Tyskland er hevet over tvil. Skinnene må derfor lagres forsvarlig. Etter krigen kan de skaffe landet et kjærkomment beløp i utenlandsk valuta. Idag sender altså ingen god nordmann sine skinn til Norges Pelsdyrslag eller til auksjonene. Har oppdretteren ikke råd til å holde på skinnene, får han selge til andre oppdrettere, eller låne penger av gode nordmenn mot sikkerhet i skinnene.

- 0 -

Frå hjemmefrontens ledelse.

Bedriftsvaktene. Som følge av det økede antall sabotasjehandlinger mot krigsviktige bedrifter, har tyskerne selv overtatt vaktholdet ved en rekke bedrifter. Derfor kommer spørsmålet om bedriftsvaktene igjen i en annen stilling. Heretter er parolen: I de tilfeller tyskerne selv overtar vaktholdet, skal alle ekstre svilte vaktmannskaper utenom de faste vaktmenn, nattevakter portnere o.l. trekkes tilbake. - 0 -

Frankrike reiser seg.

Ingen europeisk nasjon har under denne krigen vært så dypt nede, relativt sett, som Frankrike, men ingen har heller vist en slik evne til å reise seg igjen, sier den amerikanske radioreportør Arthur Boycombe som en sammenfatning av sine inntrykk fra en reise rundt i landet.

Frankrikes fall var så dypt fordi det var en stormakt som falt, en nasjon med store militære tradisjoner og politisk genl, og så viste det seg i 1940 at det hele gikk overende for det første stormkast. Katastrofen avslørte dyptgående svakheter i det franske samfunn, rettsvesen og areforkalkning, og følgen ble i lang tid en utpreget defaitisme, en ren selvpoppivelse. Det politiske uttrykk for dette ble collaborationismen, samarbeidsmentaliteten som grep mer og mer seg i Frankrike enn i de fleste andre okkuperte land. Nederlaget og okkupasjonen ble imidlertid en hard skole, og under overflaten vokste det fram et nytt, vitalt og kompakt Frankrike.

Dets første manifestasjon var marquis-styrkenes innsats under invasjonen. Den var ikke bare til uventet stor hjelp for de allierte arméer, den bidrog mer enn noe annet til å gjengi franskmennene deres selvfølelse og tre på sitt land og sine egne eigner. - Men med frigjøringen var ikke alt gjort. I den første tid så det mer enn en gang ut som om Frankrike var på vei mot katolske, je anarkistiske tilstander. Forskjellige politiske grupper trakk i hver sin retning, og det syntes smått bevendt med evnen til samhold og lojalitet. Imidlertid er det hittil gått over all forventning. Først og fremst skyldes det at Frankrike har en ubestridt, smilende førerskikkelse i general de Gaulle, og at han har vist seg å være ikke bare en nasjonal helt, men en politiker av dimensjoner (eller han forstår å lytte til kloke medarbeideres råd, og før resultatens skyld kan det komme på ett ut).

Den sterke radikale reformiver på det innenrikspolitiske område kom han i møte ved radikale sosiale tiltak og retningslinjer, og ved å innføre de våpnede innenriksstyrker i den regulære armé løste han på en smidig måte en situasjon som holdt på å bli et problem, som er blitt et problem i Belgia og som er blitt mer enn et problem i Hellas. Det er ingen tvil om at den politiske vind i øyeblikket blåser ganske kraftig fra vestre i Frankrike, ikke minst fordi det var gruppen til høyre - storindustri og høyfinans - som i første rekke rekrutterte collaborationistenes rekke. Når folket har ropt på sosialisering av de store karteller og trustor, er det kanskje ikke først og fremst en radikal sosial og økonomisk politikk, men en radikal nasjonal politikk, en straff for quislinger og holdningsløse. Erfaringer for hvilken rolle stor kapitalen har spilt når det gjelder korrumpert av fransk politikk og fransk presse også før krigen, har dessuten spilt inn. Det franske demokrati var betodent; folket bruker nå kirurgens kniv på det.

Det er også betegnende at kommunistene, som (bl.a. p.g.a. sin stor sats under oppbygningen av marquis'en) spiller en framskutt rolle i dagens Frankrike, idag ikke er internasjonalistisk, men først og fremst et nasjonalt parti, og at dets sosialpolitiske doktriner ikke er revolusjonær i ertets gamle forstand, men nærmest reformistisk. Det blir for tiden forhandlet om en sammenslutning mellom de kommunistiske og det sosialdemokratiske parti i Frankrike til ett stort arbeiderparti, og det er tale om dannelsen av en ny folkefront sammen med de katolske demokrater, (et kirkelig sentrums parti blandt hvis representanter i regjeringen er den meget kloke og humane politikker Bidault).

De Gaulle hadde store vensker i den første tid. Det engelske og ganske særlig det amerikanske utenriksdepartement så lenge med en viss skopsis på ham, og det varte lenge etter invasjonen før de overhodet ville anerkjenne ham som fransk regjeringssjef. Den posisjon han hadde i det befridde Frankrike, var imidlertid så sterk at anerkjennelsen kom så og si automatisk, og ikke lenge etter ble Frankrike endog innlemmet i stormaktenes krets igjennom at det ble representert i det rådgivende Europa-utvalg som bl.a. utførte våpenstillstandsforholdene overfor Tyskland.

Omtrent samtidig med dette gjorde England sterke tilnærmelser til de Gaulle for å interessere ham for dannelsen av en "vestblokk"; med en fransk engelsk militærallianse som kjerne skulle den omfatte også Belgia, Nederland, Danmark og eventuelt Norge og utgjøre en garanti for freden i Vest-Europa. Forhandlingene om denne blokk kom imidlertid noe i bakgrunnen da Gaulle ble innbudt til Moskva, som hele tiden hadde behandlet de Gaulle og hans regjering med all mulig kurtoesi, og det kan vel hende at generalen med en viss skoddefryd har latt de tidligere avvisende og kjølige engelske menn vente, mens han reiste for å konferere med Stalin.

Resultatet av Moskvaforhandlingen var en fransk-russisk vennskapspakt. Det er en kjenningsgjørende art i det nye Europa. Med denne traktat har de Gaulle og Bidault giret tilbake til den franske utenrikspolitiske praksis fra tiden før den første verdenskrig: allianse med Russland, støtte nokten i Tysklands rygg, som grunnlaget for Frankrikes sikkerhet og likevekten i Europa. I tiden mellom de to verdenskriger hadde Frankrike glemt denne lære; ideologiske og andre uoverensstemmelser med sovjetstyret gjorde forholdet til den østlige stormakt kjølig, og Frankrikes hegeponi på kontinentet var lenge så ubestridt at behovet for en sterk, vennligsinnet mak i Tysklands rygg, kom i skyggen. Allianser med makter av annen rang, Polen, Tsjekkoslovakia, Romania og Jugoslavia trådte i stedet, og en politiker Laval forsøkte også en balansering med Italia. Resultatet ble München, og hele systemet brøt sammen i denne krig. Frankrike er nå vandt tilbake til politikken fra før 1914. De to makters felles interesse av å holde Tyskland i sjakk er også tynefallende, og det heter at Stalin har vist full forståelse for Frankrikes krav når det gjelder sikringen av østgrønsen. Bidault har uttalt at Frankrike ikke ønsker noen reaksjon av tysk område, men det krever for sin sikkerhet internasjonal kontroll med de strategiske og krigsøkonomiske viktige strøk Rheinland og Ruhr-området. Også innenrikspolitisk vil Russlands-pakten sikkert vise seg å være et klokt trekk av de Gaulle, idet den i høy grad styrker hans stilling overfor de franske kommunister.

Om de Gaulle har funnet at det ikke høstet så mye med forhandlingene om vestblokken og om han nå etter sin avtale med Russland står betydelig frøere og sterkere som forhandlingspartner, vil det sikkert ikke si at spørsmålet om den engelske alliansen forsvinner fra dagsordenen. Hertil er de vestmaktens interesser alt for intimt sammenknyttet. Frankrike kan ikke sitt sikkerhetssystem uten i samarbeid med britisk sjømakt, industri og finans, og England kan ikke - særlig i robotforbindings tidsalder - klare seg uten gode og sterke venner ved kontinentets vestlige rand. Hvor omfattende vestblokken blir og hvordan den skal innføres i det universelle sikkerhetssystem etter krigen, er ennå uvisst, men at England og Frankrike igjen finne sammen er ganske sikkert. For ingen av dem kan Russland erstatte i annen, og noen motsetning mellom de eksisterende fransk-russiske og engelske russiske pakter skulle ikke eksistere, hvor av de 3 makter vil etter den

krig måtte erkjenne at deres sikkerhet ikke kan bygge på to - men for å få full stabilitet - må ha 3 pillarer.

Om Frankrike har gjonvunnet meget av sin tapte posisjon i internasjonal politikk og for tiden nyter godt av en ganske stor indre stabilitet, er ikke dets problemer slutt med det. Et veldig indre oppbygningsarbeid gjenstår. Trass i at krigen gikk forholdsvis fort fram over fransk jord, er ødeleggelsene enorme, herer tenk på hva 4000 ødelagte jernbanebruer betyr i et land hvor forsyningsproblemet er skrikende! I stor utstrekning er også havnene, fabrikkene, gruvene, telefon- og telegraflinjene ødelagt. Råvarelagrene er tomme. På mange områder er det slik at hva den tyske utplyndring og rovdrift sparte, tok den allierte bombing, og det som ennå var igjen, sømget tyske pionerer for å ødelegge for tilbaketog. At det gjenreisinings- og reformarbeid som forestår kan vekke nye politiske stormer, kan herer den blinde forskte, og ingen kan si hva resultatet blir. Men hvorom allting er: det nye Frankrike har fått en god start, en fortsættende god start, og alle gode ønsker vil følge det på dets videre bane, slutter Bycombe.

- 0 -

UKEN SOM GIKK (14. - 20. des.)

Vestfronten. Lørdag 16. des. åpnet tyskerne overraskende en større offensiv på 1. amerikanske armés front sør for Aachen-avsnittet, fra Malmedy-sektoren til Luxemburgs grense nær Trar, en strekning på ca. 80 km. Offensiven ble innledet med en meget intens, men kortvarig artilleriforbereidelse og hadde sterk flystøtte, likesom det ble satt inn betydelige panserstyrker og fallskjermtropper. Det er klart at det her er tale om noe mer enn et lokalt motangrep; det er den første større offensive aksjon tyskerne har satt i verk siden de tapte slaget om bruheadet i Normandie i sommer.

Det avsnitt som er valt for angrepet, den såkalte Eifel-front, har vært meget rolig i hele høst; de allierte har tydeligvis interressert seg lite for det, da terrenget ikke egner seg for offensive operasjoner inn i Tyskland; Eifel er et skogs-område med til dels nokså høye fjell, og avstanden til Rhin er større enn nordenfor. De allierte linjer har derfor antagelig vært forholdsvis tynt besatt. Tyskerne har takket være det elendige flyvær i det siste øyensynlig også kunnet gjennomføre sin oppmarsj uten å bli oppdaget, noe som sikkert også skyldes en dyktig gjennomført kamouflasjeteknikk. - P.g.a. overraskelsesmomentet har tyskernes offensiv i første fase hatt en til dels ikke ubetydelig framgang; de har bl.a. tatt tilbake Malmedy og på enkelte punkter stått ca. 30 km fram på belgisk område (den opprinnelige frontlinje fulgte stort sett grensen). Offensiven har 3 tyngdepunkter, ved Monichau (i Malmedy-sektoren), ved Vianden (på Luxemburgs grense omtrent rett nord for hovedstaden) og ved Echemach (n.v. for Trier).

Det som først og fremst interesserer, er spørsmålet hvorfor tyskerne i sin nåværende hardt trængte situasjon har gått til et så dristig skritt som en virkelig motoffensiv. Flere forklaringer er mulige: 1) Det drofer seg om en rasjonell, militært begrunnet operasjon. Hensikten må da i første rekke være å bringe forstyrrelser i de allierte oppmarsj- og angrepsplaner gjennom en taktisk overrumpning (som i første omgang også later til å ha lyktes). De allierte må foreta omgrupperinger av sine styrker for å møte den nye tyske trussel, og det kan få følger både for disposisjonene i Aachen-avsnittet og ved Saar. Tyskerne kan på den måten oppnå en foreløpig avlastning av trykket i disse tilstøtende avsnitt, og det er meget mulig at situasjonen både ved Aachen og i Saarområdet har vært så truende og de alliertes forberedelser for et nytt hovedstøt kommet så langt, at tyskerne eneste utvei har vært å slå inn på en offensiv linje, fordi tidsfaktoren for dem i øyeblikket spiller en større rolle enn en offensivs ofre og risiko. 2). Offensiven kan være politisk bestemt. Den tyske ledelse har mer eller mindre klart sett det håpløse i den rent militære situasjonen og vil gjøre sitt ytterste og siste forsøk på å oppnå en kompromissfred. Som et preludium til eventuelle forhandlinger (det har i det siste også gått visse rykter om fredsforløpere via Vatikanet) kan en demonstrasjon av Tysklands gjenværende kampkraft være hensiktsmessig; man vil vise at det ennå kan koste meget å slå Tyskland militært, og setter sitt håp til krigstrett

heten i de allierte land; kanskje er det i Tyskland også ennå noen som regner med muligheten av en splittelse innenfor de alliertes rekker. Begge håp vil vise seg like ufængte. 3) Offensiven kan i første rekke være bestemt av hensynet til den tyske moral, ikke minst på hjemmefronten, idet man etter de mange nederlag i sommer for enhver pris ønsker positive resultater å pøke på. 4) Offensiven kan være en siste desperat gestus, et ønske om å sette alt inn på ett kort og gå under i en siste stor kraftanspennelse.

Blandt disse muligheter er det - etter de sparsomme opplysninger som hittil foreligger - alternativ 1 som har mest for seg (selv om naturligvis politiske og psykologiske momenter kan ha vært medbestemmende). For dette taler også den kjennsgjerning at det idag ikke er Hitler, men generalene som fører kommandoen i vest (Rundstedt har overledelsen og Model leder motoffensiven). Men under enhver omstendighet er det klart at tyskerne ikke kan gjøre seg forhåpninger om større, varige resultater. Rent teoretisk har de selvfølgelig muligheter for å sette inn støt både i flanke og rygg på såvel styrkene i Aachen-sektoren som styrkene ved Saar. Men en slik suveren utnyttelse av mulighetene har tyskerne nå ikke langre resurser til å gjennomføre. Kan må ikke la seg forvirre av resultatene i den innledende fase av slaget; de må i første rekke skrives på overraskelsesmomentets regning. De allierte har en så overveldende overmakt på vestfronten både i tropper og materiell at tyskerne med sitt medtatte apparat, sin mangel på strategiske reserver og sine sparsomme tilførsler bl.a. av olje, sikkert ikke kan utnytte innbruddene til noen opprulling av flankene mot nord og/eller sør. Tvært imot vil situasjonen lett kunne vende seg til en omfattning av de tyske styrker når man tenker på de troppemasser de allierte har konsentrert, særlig i Aachen-avsnittet i tyskernes høyre flanke.

Noe mer enn en forbigående lettelse kan tyskerne neppe oppnå ved sitt støt inn i Ardennene, som lite egner seg for større bevegelige operasjoner og som ikke byr på operative mål av høyere rang. Det er naturligvis i og for seg overraskende at tyskerne overhodet kan samle seg til en større offensiv operasjon i øyeblikket (og det kan bl.a. være en nyttig påminnelse for den amerikanske hjemmefront om at krigen ennå ikke er vunnet og at krigsproduksjonen ennå ikke kan vike foran fredproduksjonen på noe felt), men i det lange løp må det for de tyske styrker bli en langt kostbarere taktikk å møte den overlegne fiende i et åpent feltslag enn å forsvare seg i sine festningslinjer av troppesparende stål og betong.

Det har i det siste vært sendt ut meget få meldinger om kampernes gang av begge parter, men en melding onsdag 20. des. om at amerikanerne har tatt tilbake Monichau kan kanskje være det første tegn på et tysk tilbakeslag, og pøker på faren for den høyre flanke.

På de andre avsnitt i vest er det liten forandring. I Colmar-avsnittet har tyskerne satt inn motangrep, sannsynligvis for å støtte offensiven lengre nord. I Saarområdet har Patton en viss framgang, bl.a. er mesteparten av Dillingen ranset, og i det nordlige Alsace har Patch gått ganske betydelig fram i området mellom Weissenburg og Rhin; både Weissenburg og Lauterburg er tatt, Lauter-elva er forsert og amerikanerne har rykket inn over grensen.

På de øvrige fronter i Europa er forandringene ikke store. Russene presser fortsatt kraftig på i Ungarn, særlig langs den tsjakkoslovakiske grense, hvor de har hatt god framgang. I Hellas er det forhandlinger igang, og komvirkosomheten har tatt noe av.

På Filippinene har amerikanerne gjort et nytt langt sprang, fra Leyte (hvor kampene ennå pågår i tropisk regn) til Mindoro, i øygruppenes vestligste del. Landgangen gikk utmerket og amerikanerne har alt tatt den viktige by San José, erobret en flyplass og sikret seg herredømmet over Mindorns særlig del. Kan operasjonene gjennomføres tross de farer som truer forbindelselinjene mellom øyene, vil amerikanerne oppnå en rekke viktige strategiske fordeler. De jap. styrker på Filippinene vil på en effektiv måte være splittet i to grupper, amerikanerne vil få en utmerket basis både for flyangrep og invasjonsføretager mot hovedøya Luzon (med Manila) rett nord for Mindoro, og de vil ha åpnet seg et vindu mot det Sirkinosiske Hav, hvor

deres fly og ubåter vil kunne rette en alvorlig trussel mot den livsviktige japanske sjøfart på Malakka og Nordindisk Ostindia.

Krigen i luften: Det dørlige vær på vestfronten har begrenset luftvirkningsmoten. De all. flystyrker har likevel gjennomført en del kraftige angrep mot tyskernes kommunikasjonslinjer, og i listen over bombemålene merker vi oss en del nye navn, som Siegen i Ruhr og Ulm på linjen München - Stuttgart. I Ulm har tyskerne nylig foretatt store utvidelser av skiftetomtene for å kunne klare den økede belastning av linjene til fronten. Trafikken i det vestlige Tyskland går nå heller ikke bare én vei, idet evakueringen av sivilbefolkningen i stor utstrekning legger beslag på transportmidlene østover. - Når den tyske motoffensiv kunne komme så overraskende på de allierte, må dette delvis også skyldes de vanskelige værforhold. Tåkøen, sneen og regnet har vanskeliggjort luftobservasjonene, og under tyskeres videre framrykning har de all. markirupper savnet den overlegne luftstøtte de har vært vant til. Hvor hurtig tyskernes motoffensiv vil kunne stanses, kan avhenge av de kommende dagers flyvær.

Bombingen fra Italia denne uken har vært livlig. Trafikken i Sør-Tyskland, Østerrike og Jugoslavia er blitt jevnt angrepet for å vanskeliggjøre de tyske tilførsler til frontene i Ungarn. Det store syntetiske oljeanlegg i Bleckhammer i Tsjekkoslovakia er bombet 4 dager i trekk. Hensikten er sikkert å ramme de tyske armeer i Ungarn, som får sine lensiniførsler fra de syntetiske oljeanlegg i Tsjekkoslovakia. - I det fjærne Østen har det vært øket innsats av de store amerikanske Superfortresses, B-29. Disse opererer både fra baser i India, Kina og på Saipan og flyplasser for B-29 er nå også ferdiggjort på Aleutene. Med anbringning av flyplasser på Kindsore har amerikanerne bare 1/2 times flytur til Manila, og fra Mindoro vil det am. luftvåpen beherske hele det Sør-Kinesiske Hav.

Ukens viktigste flyangrep: Des. 14. Dørlig vær vestfronten. Store styrker all. fly bombet mål i Pødalen. Fra India angriper Superforts mål i Rangoon og Bangkok. Des. 15. 700 tunge am. b. + 500 j. bomber jernbaneknutepunktet Rosenheim i Sør-Tyskland og Innsbruck, Linz og Salzburg i Østerrike. Des. 16. Kraftig RAF nattangrep i G. Farbenindustriens anlegg i Ludwigshafen. am. bombere mot jernbanemål i Kornwestheim ved Stuttgart, os korterte Lancasters mot jernbanesentret Siegen. Fra Italia tunge am. b. mot synt. oljeanlegg i Bruz, Tsjekkoslovakia og Innsbruck. Des. 17. Store styrker br. b. angriper Ulm. Under Luftwaffes innsats av 450 fly i Köln-avsnittet skjøter all. fly ned 120 tyske mask., egne tap 37. Fra Italia angriper tunge am. b. Bleckhammer. Superforts bomber Nagoya i Japan og Hankow i Jap. okkupert Kina. Des. 18. 500 Lancasters angriper München, Duisburg, Heinau og Münster. 500 tunge am. b. + 600 j. bomber Köln, Koblenz og Mainz. Stor taktisk innsats mot den tyske motoffensiv på vestfronten, 46 av 300 tyske fly skutt ned, egne tap 11 j. Fra Italia angriper eskorterte tunge am. b. Bleckhammer, Oederthal, Salzburg, Graz og Wien, 21 b. + 8 j. savnes. Des. 19. RAF retter kraftig angrep på tyske krigsskip i Gdynia. Tett tåke hindrer flyvirkningsmoten på vestfronten. Fra Italia angriper tunge am. b. Bleckhammer og jernbanemål i Østerrike. Fra China angriper Superforts Shanghai, Nanking og flyfabrikker på Kiushiu. Am. molder 742 jær. fly ødelagt og 94 skip senket øl. skadet siste uke under luftoperasjonene ved Filippinene.

Freitag 15. des. kl. 17.30, etter arbeidstidens slutt, trøngte 6-8 maskerte menn inn på Thunes fæk. Verksted på Skøyen. En stund etter ble området rystet av flere kraftige eksplosjoner, og følgende glimrende resultat kunne noteres: To store damplokomotiver ødelagt ved sprengning av sylindrene. Et elektrisk lokomotiv satt ut av spillet ved sprengning av kompressoren. En stor tysk boggyvogn for transport av jernbanetankvogner ødelagt, (tyske mekanikere arbeidet for tiden på denne vogn). 5 jigger for tilføringssmekeris men på Befors luftvernkanoner og endel tilføringssmekerier ødelagt. Jiggen var framstilt i Sverige og det vil ta måneder å erstatte dem. Ved det te forsinkes hele ordren på Befors kanoner som tyskerne gjennom Kongsberg Våpenfabrikk har plassert i delleveranser hos en rekke norske bedrifter.

Franleis Fram. - Denne gang Fram Motorkompani. Lørdag, 16. des. ved 6. tiden inntraff flere voldsomme eksplosjoner i Fram Motorkompanis anlegg på Bislett i Oslo. Fram representerer Ford Motor Company og har Norges største spesialverksted for Ford. Det verdifulle dellager ble ødelagt og store skader ble voldt i reparasjonshallen og på en rekke biler.

Tomme tanker ramler mest. - Lørdag 16. des. ved 19-tiden eksploderte med voldsomme smelt 7 jernbanetankvogner på Lysaker stasjon. Tyskerne holdt god vakt ved disse vognene som nettopp var tømt for flybensin til forbebu. **Fullte tanker teller mest.** - Lørdag, 16. des. ødela sabotører på Bergensbanen 5 jernbanetankvogner (100.000 liter) bensin under transport fra Oslo til Bergen.

Angrep på løpende bånd mot kulelager. - Etter ødeleggelsen av SKF's hovedlager i Oslo, hvor 120.000 kulelager ble berøvet tyskerne, er en rekke lagre av kulelagere andre steder i landet blitt utsatt for franske, for ikke å si "danske" visitter. Særlig har bedriftene i Vestfold vanskelig for å finne igjen sine kulelagre. Ved Drammens Jernstøperi ble nylig et større antall viktige kulelagre utsatt for ekstra varingang i form av et bad i bedriftens smelteovner. - Husk, kulelagere er en tysk flaskehals! Tyskerne har beslaglagt 10.000 danske julerakker til Stor-Oslo.

Japansk "Volksturm". - Japannerne i Burma har lært opp apekatter til å klatre opp i trærne å kaste håndgranater på fienden.

Defeatist Z.

"Den anklagede Klara Z. var nettopp blitt ført fra fengslet til Berlins folkedemstol. Hun tok plass foran de 9 dommerne. Skuldrene hennes sank. Stemmen hennes var en trett hvisken. - Første vitne var fru Z.s kokkepik. Hun avgav forklaring: "Fru Z. diskuterte aldri politikk eller krigen. Herr Z. har vært på Østfronten i lengre tid. Fru Z.s eldste sønn ble innrullert i hæren 3 måneder før hun ble arrestert. Hennes 2. sønn arbeider i en østerriksk fabrikk. Hennes yngste barn, en 17 år gammel datter, ble drept i tjeneste under en raid over Berlin. Jeg var tilstede da fru Z. fikk denne nyheten. Først stirret hun på meg, så skrek hun ut: Alt dette er den djvelens verk, den messesendøren. Stakkars Tyskland, slik er det altså med oss. - Jeg betraktet denne ytring som avgjort defeatistisk og som uvennlig overfor vår Fører. Jeg nølte ikke med å underrytte myndighetene." - Neste og siste vitne var fru Z.s portner. Hun forklarte: "Fru Z. førte et ensomt liv, gav lite til vinterhjelpen, leste ikke parti-aviser, overver ikke møter." - Så vasa domstolens formann Ronald Fraissler dommen: "Fru Klara Z. dømmes til døden ved halsnuggning for sin defeatistiske innstilling og for å ha fornærmet Føeren, det tyske folk og den tyske stat." - Idet fru Z. ble ført vekk, ropte en nettsbetjent: "Nächster Fall. - neste sak." (fra det amerikanske blad "Time"). Optimist W.

29. okt. 1941 holdt Winston Churchill en tale der det bl.a. heter: "Man kan ikke sikker vite hvorledes situasjonen kommer til å utvikle seg. - Mennesker med fantasi ser mange flere fører enn det kanskje er, sikkert mange flere enn det kommer til å bli; derfor må de be om mot nok til å bære denne vidtskuende fantasien. For enhver - det er ganske sikkert - må lærdommen av hva vi har gått igjennom i disse 18 månedene være: gi deg ikke, gi aldri opp, aldri, aldri, aldri, aldri, - ikke for noe, hverken meget eller lite, stort eller smått - gi deg bare hvis are og sund fornuft krever det. Gi aldri etter for vold. Gi aldri etter for fiendens tilsynelatende overmakt. Vi sto helt på egne ben på den siden, og mange trodde at vår tid var ute. - Noget forskjellig er situasjonene idag, -"

Er du "irritert" fordi det ikke ble slutt til jul? Er du nedtrykt over tyskernes motoffensiv i vest? - Knytt nevene og le mot fienden. Fortsett ditt villegale arbeid og hold deg i form. En dag - om ikke altfor lenge - er det oss det står på. Gi deg ikke, aldri, aldri!

Denne julen minnes vi først og fremst den nord-norske befolkningen og alle de nordmenn som frister en kummerlig tilværelse i norske og tyske fengsler, og alle dem som fætt for saken i året som gikk. Deres liv og gjerning må forplikte til øket motstand. Dessuten hilser vi alle nordmenn ute og hjemme, takker for innsatsen i året som gikk og rent personlig for all den velvilje vi har møtt i vårt arbeid med Kronikken. God jul!